

**Karēlija 2005`
2005. gada 4. – 16. jūlijs**

Ceļojuma dienasgrāmata

**1. ekipāža – Aivars Sirmāis, Māris Rušiņš,
Daina Sirmā, Ilze Rušiņa**

**2. ekipāža – Romans Baturins, Ieva
Tabūne**

1. diena. 4. jūlijs, pirmdiena

spidometrs 16362

Izbraukšana plkst. 6. 45.

Mantu šķiet pārāk daudz, maizi aizsūtām atpakaļ uz Rūjienu, vēlāk to nožēlosim. Viss piekrauts gan ir līdz jumtam un vēl bagāžnieks uz jumta.

1. ekipāža atceras ceļojumu uz Karēliju pirms 20 gadiem, un ierosina šo nosaukt – *20 Ļet spustķja vai Perebeg Baltijskoje more – Beloje more.*

Alūksnes benzīntankā uzpilde.

Pie Pededzes robežpunkta plkst. 9. 45. Rinda 13 mašīnas. Pārsvārā (vai visi?) benzīna tirgotāji. Rindas vieta priekšā maksā Ls10 – 15. To neizdodas nopirkt. Izplatās ziņas, ka Krievijas pusē elektrības taupīšana 3 stundas, bet plkst 12. 00 oficiālais pusdienlaiks.

Pareizi ir – mēs strādājām, bet elektrība nestrādāja.

Spriežot pēc šoferīšu, kas sauļojas, vārgā iedeguma, tik ilgi nemaz nebūs jāgaida.

Postavil čaiņik n..., pošol v ..... spaķ.

Tas džipiņš neved benzīnu, tas ved kaut ko nopietnāku – opiju, marihuānu un ,ja nu vēl nāk tas bagātinātais urāns.

Tas džipiņš izklāj karti, lai redz, kā apkārt tikt.

Kas Novgorodā ir, ko redzēt? Do h.... cerkovj.

Ēd, Aivar, atbrīvosies vieta, vēderā ir vēl kompaktāk.

Viktors (Rūjienas policists) tik brīdinoši skatījās uz mani, laikam gāju par ātru.

Plkst. 12. 45 izplatās ziņas, ka robežpunktā sadedzis transformators. Caur Igauniju arī liela rinda. Braucam uz Vientuļiem.

Kakoj rabočij deņ polučilsja – služba iģjot.

Autobusa pietura Aitiņas 1, tad Aitiņas 2, nākamā būs Vilks 3 (nebija).

13. 35 pie **Vientuļiem** robežpunktā.

Pirmais, kas jāuzzina, - vai strāva ir?

Robežsargam vzjaķ etovo zemļaka, eto tak, kak na roģine pabiķ.

Robežsardzei sievietei pščiks pienākas, droši vien, ka lūpukrāsa iekšā.

Zakonu v Rosiji informacionij harakter.

Plkst. 15. 22 sākas robežas šķēršošanas procedūra. Viss bez problēmām. Esam, to gaidot, pavadījuši 4, 5 stundas. Krievijā iebraucam plkst.16. 45.

Maršruta neskaidrības pie Ostrovas 10 min.

Nav tik vienkārši – ir pazudusi vesela pilsēta Novgoroda.

12 stundās pa Krieviju esam nobraukuši 100 km, nav slikti.

Plkst. 19. 18 pirmais policijas postenis – izbēdzis bruņots noziedznieks, ja ko redzam, jāziņo.

Nakts Novgorodas viesnīcā. Vakariņas restorānā beidzas pēc plkst. 24.00.

Čaj ņe vodka, mnogo ņe vīpiš.

2. diena.5. jūlijs, otrdiena Spidometrs 164151

Novgorodas kremlis, Krievijas tūkstošgades piemineklis, Volhovas upe. Skat.
www.velikijnovgorod.ru

Кремль

Древнерусский город немислим без кремля. Именно он был ядром города, определял его силуэт и планировку. Кремль, или детинец, как его называли в древности, являлся административным, общественным и религиозным центром. Здесь проходило вече, выборы посадника, отсюда выступили на битву со шведами дружины Александра Невского, его стены защищали главный — Софийский — собор и

резиденцию Новгородского владыки, наконец, именно в кремле велось летописание, собирали и переписывали книги

Знакомство с новгородским кремлем лучше всего начать, приближаясь к нему по Волхову со стороны озера Ильмень. Уже от Городища, по отношению к которому укрепление, возведенное в X веке, стали называть Новым городом — Новгородом, видны красно-кирпичные башни и стены крепости. Удивительно красивый в любую погоду, кремль словно парит над современной застройкой, напоминая легендарный град-Китеж, вдруг поднявшийся из морской пучины. Колокольный звон, разносящийся на десятки километров по воде, дополняет это ощущение сказочности. Приближаясь к кремлю, начинаешь видеть детали — бойницы башен и зубцы стен, древние и сравнительно новые здания.

Через кремль проходит дорога, ведущая на мост, как и в древности соединяющий Софийскую и Торговую стороны. От восточной арки видны Ярославово дворище и Антониев монастырь, а в ясную погоду — Рюриково городище и колокольня Юрьева монастыря. С 34-метровой дозорной башни, получившей в начале XIX века странное название «Кокуй», открывается вид на весь город и его округу. Южные окрестности сохранили почти нетронутый временем ландшафт, так же как тысячу лет назад, начинает свой путь из Ильменя Волхов, его протоки омывают многочисленные острова, поросшие высокой травой. Хольмгард (страна островов), — так называли варяги это место.

Сегодня кремль — это культурный и туристский центр. Здесь находятся основные экспозиции музея, его фонды и реставрационные мастерские, работают библиотека, филармония, училище искусств и художественная школа, есть ресторан и кафе. Ансамбль кремлевских построек очень своеобразен, что делает прогулку по кремлю приятной и увлекательной.

Памятник
«Тысячелетие
России»

Идея открытия памятника «Тысячелетие России» в Новгороде принадлежала правительственным кругам и была поддержана историками, видевшими в Новгороде колыбель русской государственности. Город устраивал и своей близостью к Санкт-Петербургу, и относительным спокойствием среди населения, и тем, что он сохранил значение древнейшего православного центра страны.

Памятник «Тысячелетие России» — первое произведение М.О. Микешина, в то время еще никому неизвестного выпускника батального класса Императорской Академии Художеств. Рядом с ним работали очень крупные мастера академической школы, среди которых несомненное лидерство принадлежало Шредеру. Многочисленные фигуры, фризы, решетка и фонари были отлиты в столице.

Торжественное открытие состоялось 8 сентября 1862 года, что широко освещалось в прессе, поскольку на церемонии присутствовали император Александр II и наследник, члены императорского дома, Синод и Сенат. Художник Б.Х. Виллевальди создал два огромных по размерам полотна, на которых запечатлел это выдающееся для России событие (одно из них ныне хранится в Новгородском музее). Во многих городах

продавались лубочные картинки на эту же тему.

Памятник был поставлен на площади между Софийским собором и Присутственными местами. Его высота (более 15 м) и масштабность форм позволили выдержать соседство с древними и более современными архитектурными сооружениями. Общее решение, признанное удачным всеми без исключения, состояло в том, что силуэт памятника ассоциировался с двумя важными символами российской и новгородской истории — шапкой Мономаха и вечевым колоколом. Деление монумента на три регистра позволило перевести на язык скульптуры знаменитую формулу официальной доктрины того времени: «Православие, самодержавие, народность».

В верхней части Ангел, олицетворяющий православие, благословляет коленопреклоненную женщину — Россию.

Второй регистр состоит из шести групп, каждая из которых представляет один из этапов в развитии российской государственности: от Рюрика на южной стороне до Петра I — на северной.

Фрагмент горельефа памятника «Тысячелетие России»

Лента горельефа, идущая по кругу внизу, вмещает в себя всю историю России. 109 фигур фриза были утверждены государем, а потому несут на себе печать некоторой двойственности: представители охранительной и демократической тенденций оказались соседями. Среди них есть вполне достоверные портреты — Петра I, Екатерины II, Александра I, полководцев А. В. Суворова и М. И. Кутузова, великих русских поэтов А. С. Пушкина и М. Ю. Лермонтова, и нафантазированные, но вполне убедительные образы исторических личностей IX - XVII вв. — летописца Нестора, афонского монаха Максима Грека, сторонницы независимости Новгорода Марфы Посадницы, покорителя Сибири Ермака.

Судьба памятника «Тысячелетие России» знаменательна. В годы Второй мировой войны, когда Новгород оказался оккупирован фашистами, в разрушенный кремль была подведена узкоколейка, а демонтированные фигуры и рельефы памятника начали готовить к отправке в Германию. Вошедшие в кремль советские воины обнаружили полузасыпанные снегом трехметровые фигуры верхних регистров. 7 ноября 1944 года после проведения реставрационных работ памятник был вновь открыт. Военная хроника запечатлела это событие, воспринимавшееся как несомненное предвестие Победы.

Veikals – More piva.

Veikals Deņ i noč.

Pie Novgorodas latviešu kolonistu ciems – **Poberežje**, tajā vietā uzcelts elevators, betona rūpnīca. Tur dzīvojusi Aivara mamma, vecāmamma. Mājvietas vairs nav.

Staraja Ladoga. Novadpētniecības muzejs, veca baznīca, nocietinājums.

Skaista, plaša upe. Ap to mazas koka mājiņas. Muzeju apmeklēt arī ieslodzīto grupa.

Pusdienās levas šašliks.

Gaidot –

Vai visi šašliki cepas reizē, vai kāds nav ātrāk?

Ja tūlīt nebūs, tad es iešu meklēt izdzīvošanas grāmatu un sākšu rīt augus, kas te apkārt.

Meklējam apmetnes vietu. Plkst. 20. 05 iebraucam **Vologdas apgabālā.**

Priekšā klusums ,guļat vai? Jā, abi divi.

Tik liela Krievija, bet latviešiem nav, kur telti uzcelt.

Vietējā - Pomorino sādžā pie veikala priekšsēdētājs atļaus celt telti, labs cilvēks, paši ievēlējām.

Beidzot pēc extreme trases cauri dubļiem un biezokni apmetamies vecā mājas vietā pie upes, tilta vairs nav. Zāle līdz padusēm. Knišļi un odi!!!!

Vieta tiek nosaukta –
Po boļšomu ne hoģiķ!
Gāzi varētu teltī ielaist uz mazu padevi.
Vajadzētu iedzert dihlofosu.
Rīt mūsu ģīmji tīkliņā vairs neietilps.
Viņu ir vairāk nekā ķīniešu.
Tosts – par jebkuru telpu, kur viņu nav.
Šņabis paliek mazāk, arī odu paliek mazāk.
Es iešu gulēt ar zābakiem un ar ādas cimdiem, es neatceros, kad es būtu gājis gulēt ar cimdiem.
Šņabis beidzas, ņemsim eļļu.
Varbūt ar ķiplokiem vajag iesmērēties.
Mēs tagad skaidri saprotam, kāpēc krievi dzer.
Tosts – par tiem, kas riskēja te ierasties.
Es tagad saprotu vāciešus, kas te apstājā un neturpināja iekarot Krieviju.
Oļīvu maska būtu laba, un , ja vēl šņabis klāt.
Knišļus mēs jau vairs neredzam.
Es tagad saprotu sibīriešus, lai arī cik smaga – viņi tomēr gaida ziemu.
Ab stakļi pie peši mainās.
Es skatos uz savām biksēm – knišļi un odi, un knišļi no odiem baidās.
Kaut kas sarkans sāk mirgot, neļejiet man vairāk.
Vodi do koļeņi, a riba do h...
Labāk meita prostitūta, nekā dēls oficieris.
Vajag nakšņot mašīnā, durvis un logus ciet, un rādīt viņiem par logu fuck you.
Es saprotu, ka esmu iekļuvis nopietnā pasākumā.

3. diena. 6. jūlijs, trešdiena.

Spidometrs 164621

Sevodņa u nas ženskij ģeņ.
(Ar izbrīnu)Es nevaru nostāvēt.
Starts plkst. 11. 38. Šoferīši Daina un Romans. Plats, bedrains grants ceļš, bedres nav iespējams apbraukt, tikko greiderēts, braucam ar otro ātrumu.
Večus pieliek pilnus, lai var tikt pie braukšanas.
Daina, tu tā brauc, ka cilvēkam jāvemj ārā rīta tēja.
Daina, uzmanies, tu ved tādu kravu, no kuras drīz var kaut kas izšļakstīties ārā.
Sādžas – Vodlica, Kedra, Verhņaja Ponzavozje, Paltoga.

Pilsēta **Vitegra**, rajona centrs, iepērkam pārtiku. Autoveikalā pārdevējs nezina, kas ir logu tīrīšanas šķidrums. Restorānā pusdienojam.
Baigais ūķis, apkārtne – nezāles, nātres, dēļu gali, dzelži.

Pie Onegas ezera jaukas vietas. Atspirgstam no trakās nakts.

Plkst. 17. 00 iebraucam **Karēlijā**.

Vilšanās – gaidīto veco zemes ceļu vietā jauna šoseja.

Netiekam uz **Muromskas klosteri** – ceļš nav izbraucams, mūki braucot tikai ar laivām. Interneta ceļojumu aprakstos ar džipiem ir (?) braukts.

Besov Nos

Šķiet, pats interesantākais ceļojuma objekts. Turpceļā neskaitāmas slīkšņas, pelķes, arī dūņainas, dubļainas, kūdrainas, izbauktas milzīgas risas, koka tilti. *Reportieris, tā bildējot, paliks slaidis.*

Mašīnas aizmugurē faktiski vajadzētu kameru.

Pirmo reizi vinča plkst 18. 32 Nisanam, Roma tiek šai vietai pāri pats.

Māris ceļu pārbauda pirms bīstamām vietām ar kailām kājām.

(Ievai) Vienam ir jābrien, vai tev neliek brist? Nu jā, jums ir citādi, Romam vakarā var atkosties.

2, 5 stundas braucam 15 km. Pēdējā slīkšņa nav pārvarama.

Vēlāk uzzināsim, - tādēļ ka ūdens līmenis ezerā ļoti augsts nezināmu iemeslu dēļ. Vēlāk būs novēlotais priekšlikums – *vajadzēja tomēr uzbūvēt tiltu pār šo vietu. Ne tas mani čakarē, ka mēs netiekam, bet – ka viņš tika.*

Za ģeržavu obidna.

Nometnes vieta pie upes Čornajas. Krasts dūņains, mazgāšanās minerālūdenī.

Vakariņās makaroni ar gaļu. Vienīgo reizi tents.

Ierodas zēns no Pēterburgas.

Prasa palīdzību – iestigusi mašīna Nissa Terano nr. 1. Aivars un Romans atgriežas pēc 1, 5 stundas. Ekipāža bijusi piedzērusies, viņiem dzert nav piedāvāts. Nakts pavēsa, siltāk, ja divi vienā guļammaisā.

4.diena. 7. jūlijs, ceturtdiena.

Saulains rīts. Māris izvelk līdaku.

Sen nebiju izvilcis, gadus desmit, sajūta laba.

Mums bija tāda pionieru vadītāja, ka visa pionieru vienība sēroja, kad viņa apprecējās.

Pārgājiens kājām uz Besov Nos apm. 30. min. Vieta fantastiska. It kā uz citas planētas. Divas sabrukušas mājas, nātres, suņu burkši pāri cilvēka augumam. Mežā ieaugusa kapsēta. Jaunākais apbedījums 1964. g. Klintis. Jūra. Veca bāka. Tūrisms ar traktoriem ceturtdienās plkst 12. 00 un 16. 00. Nav saprotams, no kurienes. Uzraksts – traktoriem tālāk braukt aizliegts. Viss zied, pie jūras akmeņos ķiploki, sīki ziediņi. Akmens bļodās silts ūdens. Divas mistiskas zemnīcas, siltinātas, iebrukušas, tur rādīti uzvedumi par vēstures tēmām. Atceļā satiekam vietējo, kurš paziņo, ka ir 3 apbraucamie ceļi uz Besov Nos. Neolīta laika zīmējumus klintis neatrodam.

Pusdienās līdakas zupa. Izbraucam no nometnes plkst. 14. 45. Bīstamā trase tiek veikta ātri – 1 stunda un 20 minūtes. Aivaram vinča vairs nav nepieciešama.

Jūtams lepnums, ka šofera meistarībā izaugsme.

Detskij sad – jašļi (kur šurpbraucot vinča)

Tagad liekam 4+4 tikai, kad bedrē jau iekšā.

Es gribu kafiju – sāk nākt miegs(kur šurpbraucot vinča)

Satiekam ceļotājus no Pēterburgas.

Ko darāt? Pokā spim (plkst. 15. 30)

Kur jūsu sievietes? Vokrug

Šaijskij – pilsētas tipa zvejnieku ciemats. Romantisks. Osta. Kuģu ceļa zīmes. Govis klīst vispakārt. Skaista pludmale. Vietējais ar moci Zaķītis Kovrovec izsaidro situāciju. Izrādās, ka tūristi uz Besov Nos dodas no Šaijskij pa pludmali kājām. Prasām, kur ūdens, sēžot uz akas. Rāda, kur zvejot. Skolas pagalmā starp nezālēm 2 pionieru(?) skulptūras. Upes krastā zvejnieku mājas, pretī laivu piestātnes.

Braucam pa apkārtceļu uz **Pudožu**, pa taisno nevar, nav vairs tilta. Pudoža – rajona centrs. Neapstājamies.

Meklējot naktsmītnes, kā parasti, izvēlamies veco ceļu. Brauciens dramatisks. No plkst. 21. 10 – 22. 15. Sākumā labs grunts ceļš, vienīgi akmeņi palieli, šūpina.. Tālāk cirsmā un ..zaļš, daudz sniega noliektu krūmu, laužti koki. Strādā mačete un huskvarna. Huskvarna izzāģē bāku tukšu. Beidzot pilnīgs biežoknis, arī ceļa vietā aug apm. 1, 5 m garas viciņas. Nav arī tilta. Šo vietu iespējams pārbraukt, bet nav ziņu par nākamo tiltu, līdzīgs ceļš vēl vairāki kilometri. Lēmums atgriezties.

Mājvieta atrasta ap plkst. 23. 00. It kā rags – pussala ezera krastā, daudz mazu koka laivu piestātņu, daži makšķernieki. Romāns izvelk zivis.

5.DIENA. 8. JŪLIJS, PIEKTDIENA.

SPIDOMETRS 165023

Jo mazāks mērogs, jo ātrāk braucam.

Čolmužos baznīca ezera krastā, kapi, koka tilts, smilšains, aktīva gov. Leģenda, ka baznīcā parādījusies dievmāte.

Benzīna uzpilde no rezerves kannas.

Povenec – vieta, kur sākas Belomor kanāls. Uz tilta milicis, aizliegts fotografēt. Kanālu uzcēluši ieslodzītie 20 mēnešos. Daudz upuru. To piemiņai 2004. gadā uzcelta baznīca – skaista, jauna, liela. Netālu vecā baraka, bet iepretim pieminekļis – lielgabals. Kontrasti. Kāpēc lielgabals nav novākts? Ciemats mierīgs, saules pilns, nekas neliecina par vardarbību.

Medvežiegorska – klinšu, mežu ieskauda pilsēta. Nav viesmīlīga. Viesnīcas restorāns slēgts – varbūt plkst. 20. 00 atvērs. Viesnīcā nav siltā ūdens. Muzejs atvērts tikai svētdienās. Uz jautājumu – kas interesants tūristiem būtu apskatāms pilsētā? – viesnīcas dežurante atbild – nekas.

Maltīte vietējā blīnnajā diezgan laba. Tikko atvērta iestāde. Sauļošanās, diendusa, makšķerēšana pie upes apmēram 2 stundas.

Ekstrēma trase no ceļa pie ezera. Akmeņi. Mašīnas smagi līgojas. Ātruma nav.

Brauciens uz Segežu pa veco ceļu caur purviem. Caurtekas apmēram 1/3 virs zemes. Ir pretimbraucēji, arī velosipēdisti, skaistas apmetnes vietas pie nelieliem ezeriem.

Segeža – rūpniecības pilsēta. Celuloze smird. Gudrona dīķis. Dūmeņi kūp. Pilsētai 61 gads. Centrālajā laukumā kolona- sirpis un āmurs. Stendi par godu uzvaras 60 gadadienai.

Serp i molot – smerķ i golod.

Viesnīca remontā jau 2 gadus, leēja, administrācija neremontētā istabā, sazināšanās caur lodziņu. Numuri izremontēti ļoti labi tikai 4. stāvā – 1200 rbl divistabu, 3. stāvā – 800 rbl, zemāk – neremontēti.

Vakariņas restorānā “Īrja”. Zupas ēst vakaros nav pieņemts. Otrie ēdieni labi. Saldo nav. Vodka auksta. Pie blakus galdiņa 3 sievietes veic lielāku karafi nekā mēs sešatā.

Atceļš uz viesnīcā kājām apmēram kilometrs. Plkst ap 23..vietējā parkā vietējie dzer. Uz katra soliņa pudeļu baterijas. Turpat alkohola kioski. Centrā – milicijas postenis – koka būda un dežurējošais milicis sēž pie logiem, vēro!!!!

6.diena. 9. jūlijs, sestdiena spidometrs 165301

Tirgus Segežā. Kvass no mucas. Labs garšvielu stands –tās maisīnos. Garšviela pie plova, piemēram.

Naudas maiņa bankā, rindas. Valūtu maina bez rindas. Mūs apkalpo apmēram 20 minūtes. Nepieciešama pase. Pēc šādas maiņas mums no Segežas jālaižas ātrāk prom.

Pusdienas+vakariņas pie upes. Romāns izvelk zivi. Jauki.

Sevodņa v školu ņe paiģom.

Nadvoici – Hruščova laika arhitektūra, rūpniecība.

Belomorska – veca pilsētiņa Baltās jūras krastā. Pamesta osta, plašums, akmeņi, zemi augi, akmeņu lauki. Krami, granīts. Vecs koka tilts. Romantiskas maziņas mājiņas un mazi dārziņi pie tām, akmeņaini pagalmiņi, kazas, pieved malku. Upes, upju līči. Bērni peldas. Novadpētniecības muzejs slēgts. Tajā ekspozīcija par Belomor kanāla būvi.

Vai man zeķes nesmird? Kā var smirdēt, tev ir zeķes ar puķītēm.

Meža ezerā ceļā uz Kemu leva peldas. Pirmā pelde ekskursijā. Ilgst no 17. 25 līdz 17. 27.

Mums, skatoties uz tevi, pāriet miegs.

Ezera otrā krastā perē zosis – redzamas ar tālskati. Traucē knišļi gaisā un skudras uz zemes.

Prātīgi, šis nav žiroskopiskais dators.

Kema – pirms tās liela armijas daļa Sokol. Divi hesi. Viesnīca – tūristu bāze Kuzov. Pirmās ielaiž grupas, jāgaida, beidzot visiem vietas pietiek. Cietas gultas. Logi tiek atmūķeti ar nažiem. Aiz loga visu nakti bļautās. Vakariņas kafejnīcā. Vakarā uz ielām masveida dzeršana pie alkohola kioska, kur soliņš zem jumta, elektrozila krāsā.

Rabočeostrovskā – kokzāģētavas ciemats. Zāģētava milzīga, celta 1888. gadā. Visur skaidas. Ar tām ielas, arī futbola laukums, visa apkārtnē. Strādnieku divstāvu dzīvokļu mājas – nātres zem logiem, netīrība, veci dēļi, dzelži, nesaprotamas druzas. Tam pretstatā krāšņa upe, krāčaini līcīši, akmeņi, tilti, laipas. Uspenskij baznīcā restaurācija (šķiet, apstājusies) apkārt nezāles, skaistais apses jumts, tornīši.

7.diena, 10. jūlijs, svētdiena

Izbraucam no viesnīcas plkst. 7. 45. Osta!!! Bārs Pričal sarūsējušā vagonā – nepanesama alus smaka, tikai alkohols, pilns ar knišļiem. Biļešu iegāde dīvainā. Sākotnēji grupas, tad pārtrauc iekāpšanu, beidzot visi tiek, jo kapteinis atļāvis. Ārzemniekiem cena 700 rbl vienā virzienā, mēs iekļūstam kā krievi par 350 rbl. Kasiere kliez:

- *Ātrāk, ātrāk, ja nebūs kārtības, vispār netiksiet.*

Brauciens ar kuģi skaists, tikai stiprs vējš. Daudz tūristu, arī velotūristi, skaists, jauns mūks.

Skat. www.solovki.ru

Краткая история Соловецких островов.

Вслед за новгородскими "ушкуйниками" Карельский берег Белого моря в XII-XIII веках стал осваиваться монахами, создававшими монастыри, скиты и пустыни. Бывавшие на Соловецких островах охотники и рыбаки рассказали о них в 1429 г. старцу Савватию, искавшему уединения после смерти своего учителя Кирилла Белозерского.

Савватий впоследствии почитался жителями монастыря как первооткрыватель островов; место, где он прожил 6 полных лишений лет, носит его имя, но монастырь создал не он. В 1436 г. на Соловках появился энергичный местный поморский житель Зосима, раздавший бедным свое имущество, решивший отречься от мира и сколотивший вокруг себя команду единомышленников. Образовалась крепкая религиозно-хозяйственная община, начавшая активно обустраиваться на избранной ими земле. Характерна запись об этом в древней монастырской летописи: "Тружахуся постом и молитвами купно же и ручным делом..." Собственно, это главный принцип поведения островитян, обеспечивший в будущем славу и процветание монастырю и всей территории островов.

Первоначально монастырь получал помощь от Новгорода, на землях которого он стоял, но и после падения Новгородской республики Великий князь Московский, заинтересованный в наличии на пограничном севере крепкого хозяина, миссионера и защитника, поддерживал права соловецких монахов на владение островами.

До середины XVI века Соловецкий монастырь был довольно скромной обителью с деревянными церковными, жилыми и хозяйственными постройками. Однако сильный дух его обитателей проявился в скором времени. В 1548 г. игуменом стал незаурядный и деятельный Филипп (в миру - боярин Федор Колычев). При нем в монастыре начинают строиться величественные каменные храмы, крупные хозяйственные сооружения, развивается торговля и собственный флот. Прокладываются новые дороги, многочисленные озера соединяются каналами, что улучшает водоснабжение и передвижение на легких судах и лодках (эти каналы действуют и сейчас). Для решения "продовольственной программы" создаются пастбища и скотный двор на острове Большая Муксалма, а вблизи монастыря устраиваются большие искусственные пруды-садки для разведения и содержания морской рыбы. Летописец сообщает: "...при Филиппе игумене прибыли шти с маслом, да масляные приспели разные блины..." Различные технические новшества облегчали ручной труд - "автоматическая" подача зерна на сушку, разлив сваренного кваса по бочкам... Размах каменного строительства потребовал создания кирпичного завода, а также добывания средств и приглашения мастеров, что и было с успехом сделано - энергичный Филипп не сидел затворником на Соловках, а ездил по России и налаживал связи со многими "полезными людьми".

Восемнадцать лет управлял Филипп монастырем, превратив его за эти годы в один из крупнейших на Севере. В 1566 году Филипп был призван Иваном IV на место митрополита Московского, а в 1569 году по его же приказу был задушен Малютой Скуратовым в Твери, куда был сослан за протест против произвола опричников. Имя Филиппа в Соловецком монастыре свято и увековечено неоднократно.

Во второй половине XVI в. над Соловками нависла военная опасность. Удивленные и раздраженные активностью соловецкого торгового судоходства шведы в самый разгар Ливонской войны посылают к русским берегам военные корабли. Обеспокоенные соловецкие островитяне начинают возводить деревянную крепость, замененную в 1582-1596 годах каменной. В крепости появляется войско с воеводой, призванное защищать берега Белого моря и монастырь от нападения шведов.

К середине XVII века монастырь достигает расцвета, растет его политическое и нравственное влияние не только на Севере, но и во всем государстве. Но именно в это время, единственный раз в своей истории, монастырь подвергся страшному разгрому с многочисленными кровавыми жертвами. Так наказали его в конце знаменитого восьмилетнего "Соловецкого сидения" (1668-1676 гг.) царские войска за сопротивление церковной реформе патриарха Никона (кстати, жившего когда-то на Анзерском острове). При этом взять крепость штурмом так и не удалось - помог предатель.

Событием, покрывшим монастырь неувядающей военной славой, была неожиданная, весьма интенсивная и продолжительная, но совершенно безрезультатная бомбардировка монастыря двумя английскими шестидесяти-пушечными фрегатами в 1854 г., во время Крымской войны. Военные корабли, выпустившие из своих пушек за 9 часов канонады около 2000 ядер и бомб, ушли, слегка повредив отдельные здания и никого не убив. Это событие резко повысило авторитет монастыря среди верующих. Значительно увеличивается количество паломников и почетных гостей, в числе которых был и посол Франции в России Талейран.

Заботы об обустройстве монастыря продолжались и во времена, близкие к нашим. Характерна в этом отношении сооруженная в 1912 г. гидроэлектростанция на самотечном канале из Святого озера в Белом море.

Продолжалось ли дальнейшее обустройство островов, если бы монастырь остался действующим? Кто знает... Но зато точно известно, что из всех привлекательных качеств и особенностей архипелага и монастырских строений большевиков заинтересовали только те, которые позволили без особых лишних затрат устроить здесь тюрьму.

Стены монастыря и раньше использовались для изоляции и наказания преступников и еретиков. Но если за 400 предыдущих лет здесь перебивало чуть более трехсот узников, то всего за 20 неполных лет существования "Соловецкого Лагеря (потом тюрьмы) Особого Назначения" (СЛОНа) их было сотни тысяч, большинство из которых так и остались на Соловках в безымянных братских могилах...

К концу 40-х годов XX в. Соловецкий архипелаг утратил это свое предназначение.

В 1965 г. в Соловецком кремле начались реставрационные работы. Сегодня уже многие объекты приняли свой прежний облик, утраченный в первую половину XX века; изучается его история, строится поселок у стен древнего монастыря, взяты под охрану государства все многочисленные культовые, хозяйственные, жилые и инженерные сооружения островов, их уникальная природа.

Solovku salas – klostera siluets no tālienes. Svētnīca no 14. gs. Pirmais ieradies mūks Saveelijs, paņēmis vietējo kalpu Hermani. Pēc Savēlija nāves klostera īstais dibinātājs Zosima – bagāta muižnieka pēctecis. Vēlākajos gados liela saimniecība – ķieģeļu fabrika, lopu ferma, kanālu sistēma ūdens piegādei, osta. Dārgumi – īpaša zāle. Unikāla bibliotēka.

1920. gados komunistu vardarbība:

- Izrakti svētā Savēlija un Hermaņa kauli, paņemti uz ateisma muzeju Maskavā (tagad pārāpbedīti atpakaļ),
- Izveidots ateisma muzejs,
- Izveidota jūņu skola no 1942. – 1976.,
- Dārgumi pārdoti, pārkausēti, lai iztikas līdzekļi nabagiem,
- Krustu vietā sarkanās zvaigznes,
- Cietums izsūtītajiem, ieslodzītajiem, GULAGA sākums, centrs.
- No vērtīgas svētbildes iztaisītas durvis, aizkrāsotas, izdevies atjaunot.

1991. gadā klostēris atdots baznīcai, tagad 2 korpusos mūki, pārējais muzejs un baznīcas, viss tiek restaurēts, eskpozīcija par pirmajiem svētajiem – Savēliju, Hermani, Zosimu, Filipu. Biļetes cena krieviņiem 120 rbl, ārzemniekiem 350 rbl. Gide jauka.

Ēstuve laba, īpaši siļķes, lāceņu pīrāgs skābāks nekā Latvijā.

Ciemats putekljains. Barakas atbaidošas. Citviet privātmājiņas simpātiskas. Suvenīru kiosks sarūsējušā autobusā. Uzraksts uz suvenīriem Wel Kome Solovki. Birzī Karēlijas bērzi, biezi kadiķi. Jūrmalā smiltis. Labirints, par kuru zinātnieki strīdas:

- 1) zivju murda simbols?
  - 2) pagānu svētnīca?
  - 3) mirušo dvēseļu maldīšanās vieta?
- patiesībā izskatās kā vienkāršs akmeņu kārtojums.

Tikšanās ar vietējām meitenēm Katju un Vaļu:

- 1) pārdod skatu kartītes par 60 rbl, pastā nopērk par 10 rbl, man pārdod par 50 rbl,
- 2) lielākā peļņa dienā 700 rbl, visu atdod mammai,
- 3) skolā 100 bērni, 11 klases,
- 4) mīļākie komponisti Bahs un Rahmaņinovs,
- 5) filma nevis 13 krēsli, bet 12 krēsli,
- 6) ziņo, ka viens mūks ir dzēris, metis šņabja pudeli, uzskata, ka mūki ir bijušie noziedznieki,
- 7) zibenīgi uzraksta mantu sarakstu un adresi, lūdz aizsūtīt – burtnīcas, klades, somas, zābakus,
- 8) varētu novadīt ekskursiju pa klostera jumtiem, diemžēl tie tagad atjaunoti,
- 9) pieskrien pie viena mūka, saņem svētību, ir ticīgas,
- 10) vienreiz bijusi Arhangeļskā slimnīcā ar helihoptera spēkreisu, nezina, kas ir Kema,
- 11) tēvs dzer, mamma rūpnīcā, algas nav no maija, brālis Čečenijā,
- 12) skolā ir viens kompjūters, bet mēs viņu nespēlējam,
- 13) steidzīgas, nav laika, jāstrādā.

Atceļš ar kuģi Vasilijs Kosjakovs, vējš, virs jūras saulē balta migla – Baltā jūra.

Naktsmītnes Rabočeostrovskā kotedžā Pričal. Gar logu kokzāģētavas vilcieni. Daudz ekskursantu, eiropeiska atmosfēra, ļoti labs gaļas sautējums.

8.diena, 11. jūlijs, pirmdiena spidometrs 165613

Bagātīgas brokastis – putra, pankūkas, jogurts, ola, maize, siers, desa.

Kemas novadpētniecības muzejs – baznīcas senlietas, zvejniecības piederumi, sadzīves priekšmeti – patvāri. Svētku tērps, vīzes. Saglabājuši veco ģerboni. Interasantas pudeles, bagātā tirgoņa istaba. Maizi senatnē ēduši maz, dārga. Brieži bijuši mājdzīvnieki, kara laikā visi apēsti, tagad mežos un maz. Kuģis, kas vedis ieslodzītos uz Solovkiem, pazudis – vēsture klusē, muzejā kuģa glezna.

Louhi – rajona centrs. Ceļ baznīcu, macītājs pie jaunceltnes tērpā runā pa mobilo. Apaļais kupols gatavs, drīz tiks pacelts. Klubs, celts 1955. g., dzelzceļš, dzelzceļnieku atpūtas nams.

Vai gribi būt šeit direktors? Man tad ātri spārnus apcirtīs.

Staigā kara veterāni. 2 seksabumbas minikleitās, ļoti nodzērušās. Veikalā nezina, kas ir bankomāts, aizsūta uz kara komisariātu.

Benzīntanks pie Louhiem uz Murmanskas šosejas.

Ieva iet uz tualeti. – Ātri būs ārā. – Pie durvīm ilgi pauzēja.

Vislabākais uz rētām ir urīns.

Vai tualetē var iet iekšā? Labāk atver durvis un laid, cik tālu vari.

Ja iešu tuvāk? Tad botas liksim uz jumta.

Polārais loks

Pie zīmes iesietas lentītes, arī stringi. Negaisa tuvošanās, negaiss pār ezeru, Māris izpeldas kails.

Jogurts ņežnij iz ļesnih jad(jjagod) – lasīšanas kļūda.

Ceļš uz Kalevalu.

Daudz pamestu mežizstrādes uzņēmumu pie dzelzceļa. Krautuves izdemolētas. Vairāk uz Somijas pusi tomēr kārtīgāk.

Šeit priedes ir zaļākas, tomēr Somija.

Koka tiltu gali krāsoti balti, Jauns meža ceļš, labs trampilns, daudz ezeru, upju – dažādi, gan purvaini, gan ar smilšu krauju krastiem. Izbraucam cauri **Kalevalai**, meklējot naktsmītņi. Meklējumi ilgst 2 stundas.

Iģite, ģeķi, pasmotreķ, mņe uže nadojelo.

Pašā skaistākajā vietā atrodas vai nu miskaste vai mašīna priekšā. Kā citādi lai šo valsti pietaisa?

Naktsmītne beidzot ideāla – ezera krasts, pļava.

9.diena, 12. jūlijs, otrdiena spidometrs 166111

Rīts dūmakains, silts.

Kalevalā skaists zemesrags – pussala, smiltis, saule, akmeņi, priedes, vasarnīcas, nav cilvēku, miers.

Kā te izskatās ziemā? Ledus, tumsa, gaudo vilki un nāras sēž āliņģī.

Jauna baznīca, tur svētā Pētera svētki. Daži apmeklētāji karēļu tautastērpos. Tante Aņa nav mājās, atstājam balzāmu un vēstuli pie durvīm zemē. Ļeņina ielā 38 – 6.

Kalevalas novadpētniecības muzejā – 1894. gada fotogrāfiju izstāde. Akmenscietas sejas. Precējušies 14, 15 gadu vecumā, visu mūžu smags darbs saimniecībā. Ekspozīcija par Lenrūtu, eposa izdevumi dažādās valodās.

Senlietas. Viena gara slēpe, otra īsa, lai atspertos. Bērnu zīmējumi par Lielo Tēvijas karu – kremlis, sarkanās zvaigznes.

Es nopirku puikam grāmatu Kalevala, tagad ir .. nevaru atcerēties – kūtsaugšā vai klētsugšā .

Lai šoferim nenāk miegs, jāielec upē un pēc tam nātrās.

Medvežijgorska atceļā skaista, klinšu ieskaudā. Vecajā ceļā izbraucam tikai dažus kilometrus – nav dzelzceļa pārbrauktuvju.

Šomba – mežstrādnieku ciemats, visas mājas vienādas – 4 logi, dažādās izjukšanas stadijās. Baismīgs skats.

Naktsmītne pie Šaidona ezera. Kolorīts saimnieks – rižiks ar ūsām. Izspiež nedaudz naudiņas un balzāmu. Saimniecība izskatās plaša, 2 traktori, dambis piebraukšanai pie mājas, sava pludmale, ved sienu, nikni bulļi. Zivju nav. Demisionē laiva. Vēstule Jānim Rušīnam - nah, labi iet.

Pusaudži atnāk peldēties. Smēķē. Neiedomājami rupji sarunājas. Aizejot novēl patīkamu atpūtu.

**10. diena, 13. jūlijs, trešdiena
spidometrs 166608**

Cik tev kannā vārtāis ūdens? Do h...

Girvas– uzspridzinātā spēkstacija. Akmeņi. Liela ūdens līmeņa starpība.
(Apakšā pie dmbja) Ja tagad kāds palaidīs, tad nekas mūs neglābs.

Kivačs – apmēram 30 grādi karstums. Kustamies lēni, tūrisma industrija, suvenīri, pilns stāvlaukums, somu motobraucēji. Ūdenskritums. Leģenda par divām upēm – māsām Šuju un Sunu. Sākumā abas tecējušas rātņi blakus. Tad Suna aizmigusi un Šuja aizsteigusies tālu priekšā. Atmosofijas Suna centusies Šuju panākt un skrējusi kā bez prāta pāri kalniem, akmeņiem. Bet velti – nav panākusi.

Dabas muzejs – ūdenskrituma vēsture, dzīvnieki, augsne, bērnu zīmējumi par dabu. Apkārt Karēlijas bērzi.

Marcialnīje vodi – ārstnieciskie ūdeņi, sanatorija. Pētera I baznīca, viņa lieta krāsniņa. Nostāsti par ūdens brīnumaino dziedniecisko spēku Atpūtnieki – slimnieki staigā ar krūzītēm rokās no avota pie avota.

Petrozavodska – Karēlijas galvaspilsēta. Pēterisl cēlis pirmās rūpnīcas Krievijā. Stacijas laukumā divas labas grāmatnīcas, antikvariāts. Nissan – Renault serviss un pārdošana.

Meža ceļi – smagi, bedraini. Senie ciemi pie Svētezera – **Manga, Kokkoila**, interesanta lūgšanu māja. Meklējot mājvietu, atgriežamies Kokkoilā 2 reizes. Ezeru krastu grūti piejami – vai nu stāvi vai purvaini, vai meža biezokņos. Vīrietis-pensionēts jūrnieks stāsta ceļu, bet to neatrodam. Vietējā sieviete laipni atvēl vietu –

Šeit atpūšas pat no Maskavas, pat no Rīgas un mūs netraucē.

Ceļi izdangāti, strādā smagā meža tehnika. Cirmsmas lielas, pie vienām risām pat džipi griežas atpakaļ.

Nometnes vieta ezera krastā mežā.

Sarunu tēmas – kā makaronos urbji caurumus, kā izloka sērkokociņu kastīti, Montgršterna līnija.

**11. diena, 14. jūlijs, ceturtdiena
spidometrs 166898**

Kukoilā vēži rokā gājējam.

Kad zivju nav, tad arī vēži ir zivis.

Laskelja – slūžas, HES, somu mājas, veikals Jānis. Sarkana granīta, sarkanu smilšu perfekta šoseja uz Sortavalo. Latvijā tādu nav.

Sortavalo – bijusī somu pilsēta. Skaista apkārtnē, ezers, stāvi mežaini krasti kā Norvēģijā. Labs saldējums par 4 rbl. Tualetes pagrabā bez elektrības. Koka māju iela. Trīsstūrvieda laukumi. Osta. Dažādi arhitektūras stili, laba grāmatnīca.

Krievijā naudu nevajag ūēlot par grāmatām un par ūņabi.

Ap 180 km no **Pēterburgas** sākas blīvi apdzīvoti ciemi, vasarnīcas. **Priozerskā** cietoksnis, muzejs, padomju arhitektūra.

Nakšņošana viesnīcā Karēlija. Diennakts restorāns.

12. diena, 15. jūlijs, piektdiena.

Spilgtākie iespaidi **Sankt – Pēterburgā**:

- 1) Ņevas prospekts – tirdzniecība, arhitektūra, transports,
- 2) Diennakts grāmatnīca,
- 3) Pētera namiņš, kabinets, virtuve,
- 4) Ziemas dārzs,
- 5) Rakstnieku kafejnīca, kur Puškina vaska figūra,
- 6) Ziemas pils,
- 7) Kiosks senā kariatē,
- 8) Daudzas rekonstrukcijas – programma “Pēterburgas atdzimšana”, “Krastmalas Pēterburgā”,
- 9) tualete – autobuss,
- 10) Aleksandra 2 baznīca,
- 11) Vecais tirdzniecības centrs – pārtikas veikals kā muzejs.

Pleskavā pēdējie iepirkumi. Ievelkam busiņu pie beznīntanka.

Pie robežpunkta būs ilgi jāgaida, priekšā 17 mašīnas.

Mums taču ir grāmatas – celoje more.

21. 55 sākam ūķērsot, Igaunijas – Latvijas robežā 23. 36.

Latvijā uz ūosejas buciņš, zaķis.

Finišs,finišs Finišs,finišs Finišs,finišs Finišs,finiš Finišs,finišs Finišs,finišs

Pielikums

Noziedzīgas darbības:

- 1)uzdošanās par Krievijas pilsoņiem, nemaksājot ārzemniekiem paredzēto naudas summu,
- 2)tualetes apmeklējums Sortavalo,
- 3)rupju vārdu lietojums (nah, do h... u.c.)
- 4)meža izmantošana tualetes vajadzībām
- 5)makšķerēšana bez licences

Zvēri ceļā

- 1) 2 zaķi,
- 2) zebiekste,
- 3) irbe,

Ieteikumi nākamajām ekspedīcijām:

- 1) veļas knaģīši,
- 2) visi pulverveidīgie slēgtās burkāš,
- 3) krūzītes bez osiņām,
- 4) spicāks katls,
- 5) panna ar noņemamu rokturi,
- 6) mašīnā pretodu sietiņu logā,
- 7) aizskrūvējamas burkas, ja ēdiens paliek pāri,
- 8) gumijas laivu ar akumulatora motoru,

Pārsteigumi

- 1)neaktīvi miliči posteņos,
- 2)knišu daudzums "tajā" naktī

Extreme trases

- 1)dubji, purvs – Besov Nos,
- 2)zaļās briesmas – ceļš aizaug ar mežu
- 3)akmeņi (nobraucot no šosejas pie viena ezera)
- 4)risas Kokoilas tuvumā
- 5)caurtekas "pacēlušās" virs ceļa
- 6)nav dzelzceļa pārbrauktuvju

Top maltītes (subjektīvi)

- 1) līdakas zupa,
- 2) šašliks no mājām,
- 3) ceptas siļķes Solovkos,
- 4) gaļas sautējums Rabočeostrovskā,
- 5) ikru maizītes,
- 6) konfektes Ohotņičije,
- 7) āboli